

نام آرام دہا

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز

کارگاه پژوهشی پروپوزال نویسی

واحد توسعه تحقیقات بالینی رجایی -
مرکز تحقیقات قلب و عروق
با همکاری و مساعدت مدیریت پرستاری دانشگاه البرز
آذر ۹۹

تعريف تحقيق

جمع آوری، بررسی و تفسیر سیستماتیک داده ها به جهت پاسخ دادن به یک سوال یا حل مشکل خاصی می باشد.

تولید دانش، ارتقاء، جوانب مالی و ...

پروپوزال

- پروپوزال چیست؟ ✓
- چرا باید پروپوزال نوشت؟ ✓
- اجزای یک پروپوزال کدامند؟ ✓

پروپوزال

- ✓ اولین قدم برای شروع یک طرح تحقیقاتی است که در انسجام اهداف و فرضیات و روش کار به محقق و پژوهشگر کمک می کند.
- ✓ لیستی از تمام مراحل تحقیق و اقدامات لازم در جهت رسیدن به هدف پژوهش را فراهم می آورد .
- ✓ محقق را به سوی رفع نواقص و به خصوص خطاهای تحقیق خود قبل از شروع پژوهش سوق می دهد.
- ✓ امکان برآورد هزینه ها و زمان لازم برای اجرای طرح را جهت سازمان حمایت کننده تحقیق فراهم می نماید.

در ادامه...

✓ تسهیل برنامه‌ریزی اجرایی تحقیق.

✓ کسب حمایت دیگران (محقق در هر نوع تحقیق نیازمند مساعدت و کمک افراد یا موسسات دیگر است. این کمکها ممکن است مالی و بودجه‌ای یا صدور مجوز و مساعدتهای گوناگون باشد).

✓ آگاه کردن کسانی که در تصویب طرح موثرند.

✓ کسب مجوز لازم از سازمان های نظارتی

روش نمونه گیری

بیان مسأله

اخلاق در پژوهش

متغیرها

کلیات روش تحقیق

آمار تحلیلی

انواع مطالعات

انتخاب موضوع

آمار توصیفی

اهداف، سؤالات و فرضیات

حجم نمونه

ابزار جمع آوری داده ها

مدیریت تحقیق

منابع

بررسی متون

تجزیه و تحلیل

اجزای پروپوزال طرح تحقیق

✓ روش مطالعه:

- نوع و روش مطالعه
- جامعه پژوهش و حجم نمونه
- روش نمونه گیری
- ابزار گردآوری داده ها
- پایایی و روایی ابزار گردآوری
- ✓ محدودیت ها و مشکلات
- ✓ ملاحظات اخلاقی
- ✓ جدول گانت
- ✓ بودجه بندی
- ✓ منبع نویسی

✓ نگارش عنوان تحقیق

✓ مقدمه:

- بیان مساله
- مروری بر متون
- تعریف واژه ها
- تعاریف عملی و نظری
- ✓ اهداف، فرضیات و سوالات
- ✓ تبیین و تعریف متغیرها

مراحل

تحقیق و تدوین

پروپوزال

نیاز به

انتخاب موضوع تحقيق

انتخاب موضوع

اولین مرحله تحقیق احساس وجود یک **مشکل** است؛
به این معنی که پژوهشگر در کار خویش با مانع یا
مشکلی روبرو گردیده است که در حل آن ابهام یا
تردید دارد و نمی تواند در مقابل آن ساکت بماند.

انتخاب موضوع تحقیق

معیار های انتخاب موضوع:

- ❖ اهمیت و اولویت
- ❖ متناسب با علایق و توانمندی
- ❖ جامع باشد
- ❖ مناسبت داشته باشد
- ❖ تکراری نباشد
- ❖ قابلیت اجرا داشته باشد
- ❖ کاربردی و مناسب با زمان و مقرون به صرفه
- ❖ منابع مادی

معیارهای انتخاب موضوع

✓ اولویت و اهمیت موضوع:
موضوع نیازی را رفع می کند؟
آیا موضوع الویت زمانی و مکانی دارد؟

✓ قابلیت اجرا:
تعداد شرکت کنندگان کافی باشد.
از نظر وسعت قابل اداره باشد.
از نظر زمانی قابل انجام باشد.
از نظر سیاست های بهداشتی و بالینی قابل انجام باشد.

معیارهای انتخاب موضوع

✓ دوباره کاری نباشد:
یافته های قبلی را بسط دهد.
یافته های جدید به دست دهد.
اگر تکراری است، تکرار آن مفید یا لازم باشد.

✓ مسائل اخلاقی در موضوع تحقیق:
خطرات فیزیکی غیر قابل قبول
عدم تجاوز به حریم خصوصی و

✓ مناسب بودن:
وسعت مسئله مورد نظر چقدر است؟
شدت مسئله به چه میزان می باشد؟
✓ علاقه مندی و دانش محقق

✓ مقبولیت سیاسی و با صرفه بودن

ویژگیهای عنوان

✓ اولین عبارتی که دیگران با آن مواجه می شوند.

✓ بر اساس آن درباره طرح تحقیقاتی پیشنهادی شما قضاوت کنند.

در هنگام نوشتن عنوان باید خصوصياتی را که برای یک عنوان خوب برشمرده می شوند در نظر گرفت. این موارد عبارتند از:

➤ کاملاً گویا، ساده و روشن و غیر گیج کننده باشد. از کلمات کوتاه، رسا و در حد امکان از یک زبان استفاده شود.

➤ با حداقل تعداد کلمات نوشته شود.

➤ از اختصارات که ممکن است مخفف عبارات مختلفی باشند پرهیز شود.

ویژگیهای عنوان

- در عنوان دقیقا " آنچه محقق بدنبال تعیین آن است بیان شود.
- عنوان در بر گیرنده هدف کلی طرح باشد.
- از معادلهای مصطلح فارسی به جای کلمات لاتین استفاده شود.
- به صورت استفهام و نفی استفاده نشود. (بلکه به صورت جمله مثبت و خبری)
- عاری از پیش داوری باشد.
- در تحقیقات توصیفی بیان مکان و زمان تحقیق در عنوان ضرورت دارد.
- متناسب با طراحی و روش مطالعه تدوین شود.

نمونه عنوان

(بررسی) علل و شیوع مسمومیت با دیگوکسین در
بیماران قلبی بستری در بیمارستان فیروز گر تهران
در طی سال ۹۰-۹۴

بررسی تاثیر موسیقی ترجیحی بر کیفیت خواب ،
سطح اضطراب و افسردگی بیمارستانی بیماران پس
از جراحی بای پس عروق کرونر

کدام عنوان؟

- ارتباط بین TQM با تعهد سازمانی (مطالعه موردی: شرکت توزیع برق استان البرز)
- آثار روان شناختی گسترش بیماری کووید ۱۹ بر وضعیت سلامت روان افراد جامعه: مطالعه مروری
- تاثیر و مقایسه استفاده از کورتون و تعویض پلاسما در بیماران مبتلا به کووید در پیک اول و مقایسه آن با پیک دوم
- اثر بخشی معنا درمانی به شیوه گروهی بر کاهش افسردگی و افزایش امید در سالمندان با سندرم آشیانه خالی
- ارتباط بین سلامت معنوی و کیفیت زندگی

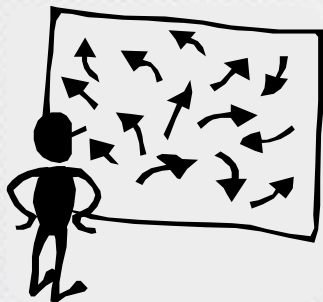
بيان مسأله

Problem Statement

بیان مسئله

✓ در بیان مساله؛ تعریف مساله یا مشکل، تبیین وسعت و ابعاد آن (در واقع آن چه هست و آنچه باید باشد)، میزان و شدت مشکل از نظر بروز، گستردگی، وخامت، پیامدهای آن، توزیع مشکل (جغرافیایی، سن، جنس) ذکر شود و نهایتاً این نکته که چه سوال بدون پاسخی با این مطالعه پاسخ داده می شود .

✓ دلایل انتخاب موضوع، فواید ناشی از اجرای طرح، کاربردی بودن، ارائه راه حل به منظور حل یکی از مشکلات نوین علمی یا اجرایی، کاهش قابل ملاحظه در هزینه ها و وقت و از این قبیل باعث توجیه اهمیت موضوع و ضرورت انجام تحقیق می گردد.

✓ باید مختصر و دقیق باشد و منابع نیز در آن ذکر شود.

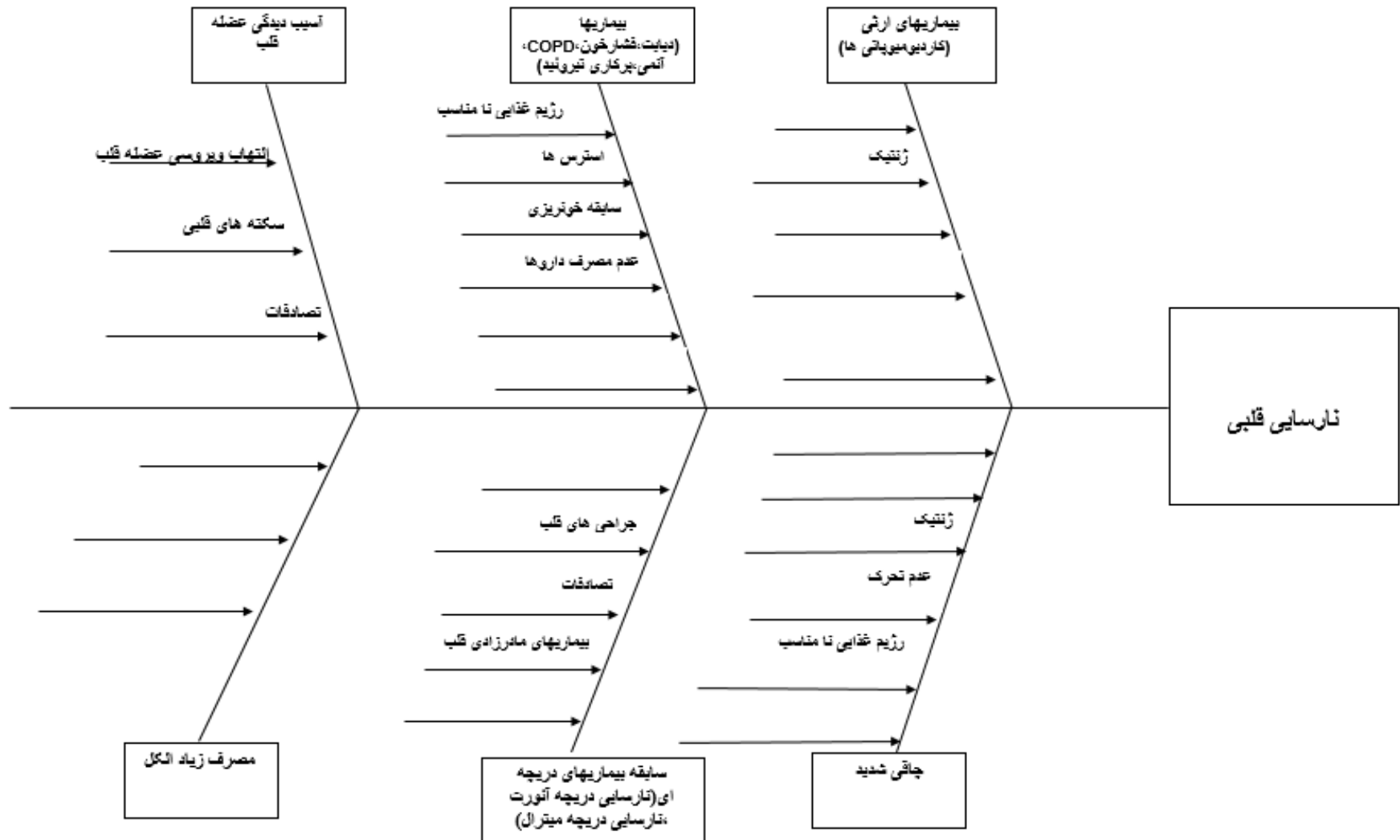
بیان مسأله زمانی کامل است که به سؤالات زیر پاسخ دهد:

۱. موضوع چیست و چه چیز باید مطالعه شود؟
(تعریف موضوع، اطلاعات، میزان و شدت مشکل، پیامدهای آن)
۲. علت انتخاب موضوع چیست؟ (اهمیت و ضرورت)
۳. نتایج آن چه فایده ای دارد؟ (فواید)
۴. چه اطلاعاتی هم اکنون در دسترس است؟ (چه مطالعاتی انجام شده است)
۵. در صورتی که مطالعه مشابه ای انجام شده است چرا شما می خواهید تکرار کنید؟

Fishbone Diagram

Cause and effect diagram

Ishikawa Diagram

مرور مطالعات (پیشینه تحقیق)

*LITERATURE
REVIEW*

مرور ادبیات و سوابق مربوطه

در مرور متون، با استفاده از پایگاه های اطلاعاتی و کتب داخلی و خارجی به دنبال یافتن مطالعاتی هستیم که سایر محققین در زمینه موضوع پژوهش ما، منتشر کرده اند. در این قسمت با یافتن مقالات و مطالعات مشابه و مطالعه روش اجرا، تجربیات، نمونه گیری، تحلیل های آماری و نتایج به دست آمده از آنها، می توانیم ضعف های مطالعه خود را پوشش داده و در طراحی مطالعه از تجربیات دیگران بهره مند شویم.

مرور ادبیات و سوابق مربوطه

➤ جستجو و تحلیل نظام‌مند منابع (اعم از مقاله، کتاب، پایان‌نامه و ...) که در یک زمینه موضوعی خاص منتشر شده است.

➤ مطالعه کلیه منابعی که بطور مستقیم یا غیر مستقیم با موضوع مطالعه در ارتباط هستند.

➤ مرور منظم و انتقادی منابع مهم منتشر شده در ارتباط با موضوع

کارکردهای مرور متون برای پژوهشگر

1. به موضوع اشراف زیادتری پیدا می کند.
2. اقدام به دوباره کاری و تکرار نخواهد کرد.
3. از روش کار دیگران آگاه می شود و با مسائل و مشکلات آن آشنا می شود.
4. متغیرهای مورد نظر را بهتر شناسایی کند.
5. در بررسی و ارزیابی فرضیه ها و نتیجه گیری از آن ها استفاده می کند.
6. کمک به تفسیر نتایج به دست آمده از پژوهش
7. مشخص شدن نیاز به تکرار پژوهش های قبلی به وسیله نوع متفاوتی از پژوهش و یا در جمعیتی متفاوت
8. مشخص کردن کمبودها و یا تناقض های پژوهش های انجام گرفته در خصوص موضوع که نیاز به پژوهش جدید را مشخص می کند.

نام نویسنده عنوان مقاله	سال و محل انجام پژوهش	عنوان پژوهش	نوع مطالعه تعداد نمونه	نتایج
شیخی و همکاران	2014- کرمانشاه	بررسی وضعیت کیفیت خواب در بین سالمندان شهر کرمانشاه	توصیفی مقطعی 100 سالمند	39/8 درصد از سالمندان از نظر کیفیت خواب مشکل متوسط و 24/5 درصد مشکل شدید داشتند.
رسولی و همکاران	2013 - تبریز	بررسی تاثیر بازتاب درمانی بر کیفیت خواب سالمندان	کارآزمایی بالینی 46 سالمند	بازتاب درمانی بر کیفیت خواب سالمندان موثر بود و بیشترین تاثیر آن بر اختلالات ناشی از کیفیت ذهنی و طول مدت خواب بوده است.
اکبرزاده و همکاران	2014- سبزوار	تعیین تاثیر روش آرام سازی بنسون بر کیفیت خواب بیماران مزمن قلبی	مداخله ایی 60 بیمار	آرام سازی بنسون باعث بهبود نمره ی کلی کیفیت خواب و تمامی ابعاد آن در بیماران مزمن قلبی شد.
رامبد و همکاران	2013- شیراز	تعیین تاثیر تکنیک آرام سازی بنسون بر کیفیت خواب بیماران همودیالیزی	مداخله ایی 86 بیمار	تمرین آرام سازی بنسون بر تمامی ابعاد کیفیت خواب به جز کارایی خواب موثر بود.

اهداف تحقيق

اهداف پژوهش

هدف پژوهش به ما می گوید به کجا می خواهیم برسیم
اهداف پژوهش باید :

- ☐ از بطن مسأله استخراج شده باشند.
- ☐ واقع بینانه باشند.
- ☐ قابل دسترس باشند.
- ☐ قابل اندازه گیری یا سنجش باشند.

انواع اهداف

- **هدف کلی (اصلی):** هدف کلی بسیار شبیه عنوان، در قالب عبارت یا یک جمله رسا و قابل فهم بیان می‌شود.
- **اهداف ویژه (اختصاصی):** هدف کلی پژوهش را می‌توان به اهداف کوچکتر تقسیم کرد. مراحل رسیدن به هدف کلی
- **هدف کاربردی:** هدف کاربردی به ما می‌گوید، فایده حاصل از پژوهش برای چیست / جنبه های کاربردی موضوع
- **هدف فرعی:** الزامی نیست / معمولاً نتایج تحقیق در زیرگروه ها را تشریح می‌کند.
- در اهداف کلی و جزئی از افعال اقدامی مانند: تعیین کردن ، محاسبه کردن، شناسایی کردن، توصیف کردن، شرح دادن و یا مقایسه کردن استفاده می‌شود.

خصوصیات و نگارش اهداف ویژه

- ✓ صریح، روشن و بدون ابهام
- ✓ قابل اندازه گیری
- ✓ دارای زبان علمی
- ✓ استفاده از افعال عملی مانند تعیین، مقایسه، محاسبه و...
- ✓ کلماتی مثل شناخت، فهمیدن کلمات مناسب و عینی نیستند.

مثال:

- عنوان: بررسی رابطه بین مصرف شیرینی با خطر پوسیدگی دندان در شهر کرج در سال ۱۳۹۹
- هدف کلی: تعیین رابطه بین مصرف شیرینی با خطر پوسیدگی دندان در شهر کرج در سال ۱۳۹۹
- اهداف جزئی:
 - تعیین میزان مصرف شیرینی در افراد با پوسیدگی دندان
 - تعیین میزان مصرف شیرینی در افراد بدون پوسیدگی دندان
 - مقایسه میزان مصرف شیرینی در دو گروه فوق
- هدف کاربردی:
 - با دانستن میزان ارتباط شاید بتوان توصیه های پیشگیرانه بهتری برای کاهش بروز پوسیدگی دندان ارائه داد.
- اهداف فرعی:
 - تعیین میزان ارتباط بین مصرف شیرینی با خطر پوسیدگی دندان بر اساس زیرگروه های مختلف سنی و جنسی
 - تعیین میزان ارتباط بین مصرف شیرینی با خطر پوسیدگی دندان بر حسب میزان و نوع شیرینی مصرفی
 - تعیین میزان ارتباط بین مصرف شیرینی با خطر پوسیدگی دندان بر حسب سایر متغیرهای تاثیر گذار مانند مسواک زدن و مراجعه به دندان پزشک

مثال:

- عنوان: بررسی تاثیر موسیقی ترجیحی بر کیفیت خواب ، سطح اضطراب و افسردگی بیمارستانی بیماران پس از جراحی بای پس عروق کرونر
- هدف اصلی: تعیین تاثیر موسیقی ترجیحی بر کیفیت خواب ، سطح اضطراب و افسردگی بیمارستانی بیماران پس از جراحی بای پس عروق کرونر
- اهداف جزئی پژوهش:
- مقایسه کیفیت خواب بیماران در دو گروه کنترل و آزمون قبل و بعد از موسیقی ترجیحی
- مقایسه اضطراب بیماران در دو گروه کنترل و آزمون قبل و بعد از موسیقی ترجیحی
- مقایسه افسردگی بیماران در دو گروه کنترل و آزمون قبل و بعد از موسیقی ترجیحی
- فرضیات پژوهش:
- موسیقی ترجیحی کیفیت خواب بیماران را بعد از جراحی پیوند عروق کرونری افزایش می دهد.
- موسیقی ترجیحی اضطراب بیماران را بعد از جراحی پیوند عروق کرونری کاهش می دهد.
- موسیقی ترجیحی افسردگی بیماران را بعد از جراحی پیوند عروق کرونری کاهش می دهد.
- هدف کاربردی پژوهش:
- چنانچه نتایج تحقیق حاکی از اثرات مثبت و مورد انتظار محقق باشد، می توان این برنامه را به عنوان قسمتی از مداخلات پرستاری جهت بهبود کیفیت خواب و کاهش اضطراب و افسردگی بیماران تحت عمل بای پس عروق کرونری پیشنهاد کرد. ضمناً از این تحقیق می توان به عنوان پایه ای برای تحقیقات بعدی استفاده نمود.

سوالات و فرضیات

سوالات و فرضیات

- بعنوان یک اصل برای هر هدف توصیفی، یک سؤال پژوهشی و برای هر هدف تحلیلی، یک فرضیه پژوهشی باید مطرح کرد.
- تعداد سوالات و فرضیات با تعداد اهداف جزئی باید برابر باشد.

فرضیه عبارت است از:

○ یک بیانیه حدسی و احتمالی درباره چگونگی روابط بین چند متغیر می باشد.

○ حدسی موقتی است که درست بودن یا نبودن آن باید آزمایش شود.

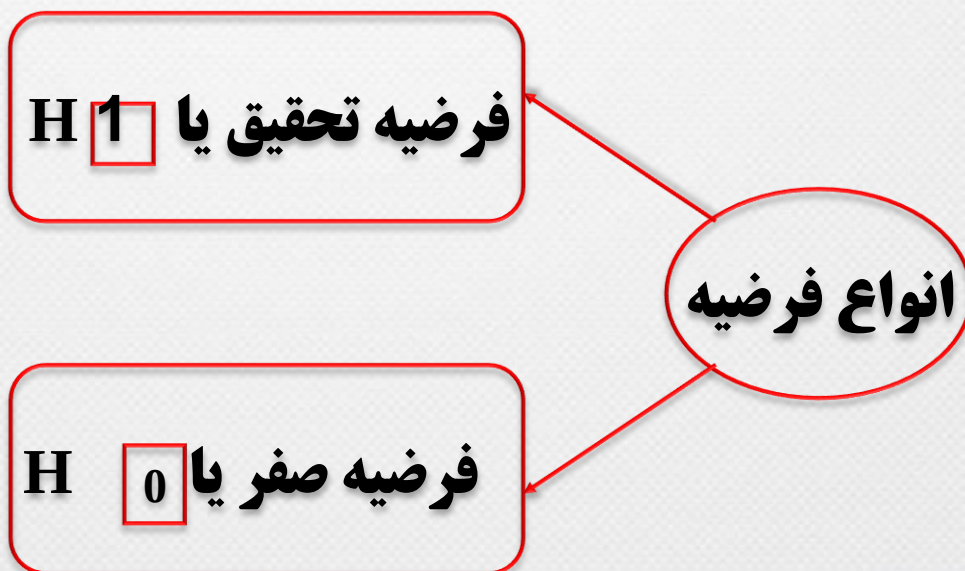
- فرضیه به صورت جمله خبری مطرح می شود و بیانگر نتایجی است که محقق انتظار دارد و احتمال می دهد در ادامه به آن برسد.
- یک فرضیه هیچ گاه اثبات یا ابطال نمی شود، بلکه براساس داده های بدست آمده فقط تأیید یا رد می شود (آزمایش میشود).

فرضیه به دو صورت بیان می شود:

فرضیه تحقیق: (جهت دار) فرضیه هایی که به احتمال وجود تفاوت، رابطه یا اثر اشاره می کنند.

فرضیه صفر: فرضیه هایی که به نداشتن تفاوت، رابطه یا اثر اشاره می کنند.

سوال تحقیق

- عبارت روشن و دقیقی است که به صورت پرسشی مطرح می شود و معمولا یک یا دو متغیر را در برمیگیرد.
- سوال معمولا در مورد چگونگی وضعیت یک متغیر و یا مقایسه دو متغیر مطرح می شود.

سؤالات و فرضیات

- هدف توصیفی ← سؤال
- هدف تحلیلی ← فرضیه

- تعیین میانگین فشار خون در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی
میانگین فشار خون در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی چقدر است؟
- تعیین ارتباط پرفشاری خون با میزان درآمد در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی
پرفشاری خون با میزان درآمد در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی ارتباط دارد.
پرفشاری خون در افراد پردرآمد بالای ۳۰ سال تهرانی بیشتر است.

با تشکر و سپاس